

- 7) dokonywanie okresowych ocen skuteczności — w gospodarczej działalności przedsiębiorstwa — stosowanych bodźców materialnego zainteresowania załóg;
- 8) decydowanie przez konferencję samorządu robotniczego w sprawach zakładowego budownictwa mieszkaniowego oraz urządzeń socjalnych i kulturalnych w granicach funduszy przeznaczonych na te cele;
- 9) informowanie samorządu robotniczego o wynikach przeprowadzanych kontroli wewnętrznych i zewnętrznych oraz konsultowanie z nim sposobu likwidacji występujących nieprawidłowości.

III.

W warunkach dynamicznego rozwoju naszej gospodarki ściśle współdziałanie administracji z samorządem robotniczym staje się szczególnie istotne.

W związku z tym na wspólnych posiedzeniach kolegów ministrów i prezydiów zarządów głównych związków zawodowych, po zapoznaniu się z treścią niniejszego pisma, należy podjąć decyzje zapewniające realizację zawartych w nim wytycznych.

W celu usprawnienia całokształtu współpracy i wykorzystania zaangażowania społecznego i zawodowego załóg dla wykonania zadań gospodarczych, zobowiązuje się ministrowi (kierowników urzędów centralnych) wspólnie z prezydiami zarządów głównych związków zawodowych do dokonywania okresowych ocen stosowania zasad współdziałania kierownictwa zjednoczeń i przedsiębiorstw z samorządem robotniczym.

Prezes Rady Ministrów: *J. Cyrankiewicz*

Przewodniczący Centralnej Rady Związków Zawodowych:
I. Loga-Sowiński

175

PISMO OKÓLNE

z dnia 29 maja 1969 r.

w sprawie opracowania projektów planu na lata 1971—1975.

Do Obywateli

Ministrów, Kierowników Urzędów Centralnych, Przewodniczących Prezydiów Wojewódzkich Rad Narodowych i Rad Narodowych Miast Wyłączonych z Województw, Naczelnych Dyrektorów Zjednoczeń, Kierowników Zakładów Pracy, Przewodniczących Zarządów Głównych Związków Zawodowych, Wojewódzkich Komisji Związków Zawodowych i Zarządów Okręgowych Związków Zawodowych, Przewodniczących Rad Robotniczych i Rad Zakładowych.

Rada Ministrów podjęła uchwałę nr 78 z dnia 28 kwietnia 1969 r. w sprawie kierunkowych założeń rozwoju gospodarczego i społecznego kraju w latach 1971—1975.

W dokumencie tym, w oparciu o uchwałę V Zjazdu i II Plenum KC PZPR, nakreślone zostały główne kierunki prac w zakresie przygotowania projektu planu 5-letniego przy zastosowaniu nowej metodologii planowania, polegającej przede wszystkim na jak najszerszym zaangażowaniu załóg fabrycznych i aktywu społeczno-gospodarczego.

Prace przebiegać będą w dwóch fazach.

Faza pierwsza obejmuje opracowanie projektu planów przez przedsiębiorstwa, kombinaty, zjednoczenia i prezydium rad narodowych.

Faza druga obejmuje rozpatrzenie zgłoszonych projektów planów przez organy nadrzędne, a następnie opracowanie przez Komisję Planowania przy Radzie Ministrów, na podstawie projektów planów resortów i prezydiów wojewódzkich rad narodowych (rad narodowych miast wyłączonych z województw), ostatecznego projektu pięcioletniego planu rozwoju gospodarczego i społecznego w latach 1971—1975.

Przyjęta zasada budowy planu od dołu przy ogólnokierunkowych wytycznych centralnych, z jednej strony zapewnia, a jednocześnie wymaga w większym stopniu samodzielnej inicjatywy przedsiębiorstw, zjednoczeń i rad narodowych w określaniu projektowanych kierunków rozwoju zakładów, branż i regionów.

Pozostawiając pełną odpowiedzialność administracji gospodarczej za prawidłowe opracowanie projektu planu 5-letniego — ustalony tryb prac planistycznych stwarza warunki szerokiego udziału załóg w ustaleniu założeń planu, które pozwolą na pełne wykorzystanie możliwości zakładów przy równoczesnym zabezpieczeniu celów ogólnogospodarczych. Jednocześnie podnosi znaczenie samorządu robotniczego, zwiększając jego społeczną odpowiedzialność za:

- prawidłowy przebieg wstępnych prac przygotowawczych,
- opracowanie projektu planu zgodnie z zasadą selektywnego wyboru w oparciu o wykorzystanie wewnętrznych rezerw wzrostu produkcji i wydajności pracy oraz podniesienie poziomu technicznego i ekonomicznego wytwarzanych wyrobów,
- aktywne zaangażowanie robotników, techników, inżynierów i ekonomistów w pracach nad projektem planu wydziałów i przedsiębiorstw oraz pełne wykorzystanie zgłaszanych wniosków i inicjatyw pracowniczych,
- zapewnienie w projekcie planu niezbędnych środków na poprawę warunków pracy i socjalno-bytowych oraz racjonalne ich wykorzystanie.

W celu zapewnienia realizacji uchwały II Plenum KC PZPR zobowiązuje się naczelnych dyrektorów zjednoczeń i dyrektorów przedsiębiorstw do zapewnienia odpowiednich warunków udziału załóg i samorządu robotniczego w pracach nad projektem planu 5-letniego.

Jednocześnie ustala się następujące główne kierunki, tryb i metody współpracy kierownictwa administracji gospodarczej z ogniwami związkowymi i samorządem robotniczym.

I. Etap prac przygotowawczych do projektu planu 5-letniego.

W całokształcie prac nad projektem planu 5-letniego w przedsiębiorstwach zasadnicze znaczenie mieć będzie prawidłowy przebieg prac przygotowawczych, które powinny być prowadzone w okresie najbliższych kilku tygodni, do czasu otrzymania ze zjednoczenia wytycznych do planu.

W związku z tym dyrekcje przedsiębiorstw opracują harmonogramy prac nad planem na okres do końca października br., wskazujące zakres rzeczowy i terminy prac oraz odpowiedzialnych za ich realizację. Harmonogramy te powinny być uzgodnione z radą robotniczą. Równocześnie rady robotnicze powinny określić zadania dla rad oddziałowych i komisji problemowych, tematykę i zakres ich udziału w pracach nad projektem planu, formy więzi z załogą, zasady współdziałania z organizacjami zakładowymi ZMS, NOT i PTE oraz terminarz okresowych ocen realizacji przyjętego harmonogramu. Z przyjętą organizacją i terminami prac należy zapoznać całe załogi.

Istotnym elementem prac przygotowawczych nad projektem planu jest opracowanie przez dyrekcje analiz dotyczących:

- 1) wykorzystania zdolności produkcyjnych, a w szczególności:
 - stopnia wykorzystania maszyn, urządzeń i powierzchni produkcyjnych wraz z ustaleniem przyczyn niepełnego wykorzystania zdolności produkcyjnych i określeniem wąskich przekrojów w zakładzie,
 - wykorzystania czasu pracy łącznie z ustaleniem przyczyn powstawania przestojów, godzin nadliczbowych i nierytmiczności produkcji,
 - koncentracji i specjalizacji produkcji, wydłużenia serii wytwarzanych wyrobów oraz zakresu i usprawnienia kooperacji,
 - wniosków w zakresie zwiększenia współczynnika zmienowości z uwzględnieniem lokalnej sytuacji na rynku pracy i związanych z tym potrzeb budownictwa mieszkaniowego i socjalnego;
- 2) poziomu technicznego produkcji i jej jakości ze szczególnym uwzględnieniem:
 - stopnia nowoczesności produkcji w porównaniu z analogicznymi wyrobami krajowymi i zagranicznymi oraz aktualizacji listy wyrobów przestarzałych wymagających szybkiego wycofania z produkcji, a przede wszystkim zaliczanych do grupy „C”,
 - oceny jakości wyrobów, wielkości braków oraz przyczyn ich powstawania,
 - zamierzeń w zakresie unowocześnienia konstrukcji i technologii produkowanych wyrobów oraz nowych uruchomień wraz z ekonomicznym uzasadnieniem proponowanych rozwiązań,
 - możliwości szerszego wykorzystania pomysłów wynalazczych i wniosków racjonalizatorskich;
- 3) realizacji inwestycji kontynuowanych, a w szczególności:
 - zaawansowania inwestycji, a przede wszystkim obiektów decydujących o zwiększeniu mocy produkcyjnych, likwidacji wąskich przekrojów w zakładzie i pełnym wykorzystaniu posiadanych maszyn i urządzeń,
 - zaangażowania inwestycyjnego przedsiębiorstwa na koniec roku 1969 i 1970 oraz na początkowe lata przyszłego planu 5-letniego, wraz z propozycjami w zakresie koncentracji nakładów i przyspieszenia realizacji inwestycji,
 - oceny przygotowania do terminowego osiągnięcia projektowych zdolności produkcyjnych.

W celu rozwinięcia wśród załogi dyskusji na naradach wydziałowych dyrekcje przedsiębiorstw przy współdziałaniu kół zakładowych NOT i PTE oraz zainteresowanych placówek naukowo-badawczych opracują tablice poglądowe wybranych podstawowych wyrobów obrazujące w sposób przejrzysty i zrozumiały porównania parametrów techniczno-ekonomicznych i kosztów własnych produkowanych przez zakład wyrobów z parametrami analogicznych wyrobów krajowych i zagranicznych. Tablice te powinny być umieszczo-

ne w widocznych miejscach we wszystkich podstawowych wydziałach.

Rady zakładowe zaangażują komisje socjalne i ochrony zdrowia oraz społeczną inspekcję pracy do szczegółowego zbadania aktualnego stanu bezpieczeństwa i higieny pracy, wykorzystania pomieszczeń i urządzeń socjalnych zgodnie z ich przeznaczeniem, określą potrzeby w tym zakresie oraz przedstawią wnioski i propozycje do planu w sprawie niezbędnych środków i zamierzeń organizacyjnych zapewniających poprawę warunków socjalnych i bytowych załóg.

Rady zakładowe i rady robotnicze powinny zapewnić, aby prace nad projektem planu 5-letniego odbywały się w atmosferze nieskrępowanej i twórczej dyskusji wśród załogi. W tym celu do końca czerwca br. należy organizować wydziałowe narady produkcyjne. Na naradach tych kierownicy wydziałów przedstawią ocenę sytuacji ekonomiczno-produkcyjnej wydziału ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania parku maszynowego i powierzchni produkcyjnych, dotychczasowej realizacji programów usprawnienia organizacji produkcji opracowanych po VII Plenum KC PZPR wraz z konkretnymi wnioskami dotyczącymi usunięcia wąskich przekrojów i zmian w organizacji pracy, pozwalających na pełne wykorzystanie mocy produkcyjnych.

Na podstawie przeprowadzonych analiz, uwzględniając wnioski z dyskusji przedzjazdowej, kampanii sprawozdawczo-wyborczej do rad zakładowych i rad robotniczych, zgłaszane na naradach wytwórczych i w toku społecznych przeglądów stanu gospodarki i warunków pracy oraz przedkładań przez komisje problemowe rad robotniczych, zakładowe koła NOT i PTE — dyrekcje przedsiębiorstw opracują ogólnozakładowy program wykorzystania zdolności produkcyjnych w latach 1970—1973.

Wstępne prace nad projektem planu 5-letniego powinny być prowadzone równoległe z przygotowaniem projektu planu na rok 1970, w którym należy uwzględnić wnioski z prowadzonych analiz.

Konferencje Samorządu Robotniczego w terminie do końca czerwca br. omówią i zatwierdzą projekt planu na rok 1970, dokonując jednocześnie wstępnej oceny przedstawionych przez dyrekcje programów.

II. Etap opracowania projektu planu na lata 1971—1975.

W terminie do dnia 10 czerwca br. zjednoczenia przekażą przedsiębiorstwom wytyczne do planu 5-letniego. Wskaźnikami wiążącymi będą: wartość produkcji globalnej, wartość eksportu, wzrost wydajności pracy, wielkość produkcji preferowanych grup wyrobów oraz górna granica nakładów inwestycyjnych. Pozostałe, ewentualnie przesłane przez zjednoczenia wskaźniki spełniać będą wyłącznie rolę informacyjną.

Bezpośrednio po otrzymaniu przez przedsiębiorstwo ze zjednoczenia wytycznych do projektu planu 5-letniego rady zakładowe i rady robotnicze zapoznają z nimi całe załogi.

Uczestnicząc w pracach nad projektem planu na lata 1971—1975 samorząd robotniczy powinien działać w kierunku:

- zwiększenia produkcji w drodze bezinwestycyjnej przez bardziej efektywne wykorzystanie posiadanych środków trwałych oraz szybsze osiągnięcie pełnych projektowanych zdolności produkcyjnych w oddanych do użytku obiektach inwestycyjnych,
- dokonywania wyboru najbardziej efektywnych kierunków rozwoju i koncentrowania na nich nakładów inwestycyjnych,
- ustalenia wyrobów preferowanych do intensywnego rozwoju i wielkoseryjnej produkcji w oparciu o analizę parametrów nowoczesności,
- zapewnienia wzrostu produkcji eksportowej, poprawy jej struktury asortymentowej z punktu widzenia opłacalności dewizowej,

- wykorzystania wszystkich istniejących możliwości wzrostu produkcji o wysokim poziomie jakości i nowoczesności na zaopatrzenie rynku wewnętrznego, rozszerzenia asortymentu wytwarzanych wyrobów dostosowanych do potrzeb konsumentów i wymagań mody,
- dalszego usprawniania organizacji pracy umożliwiającego poprawę kooperacji, likwidację wąskich przekrojów oraz wzrost wydajności pracy i racjonalne gospodarowanie zatrudnieniem,
- podnoszenia kwalifikacji pracowników i przygotowania kadr odpowiadających zamierzonym zadaniom,
- obniżania kosztów własnych produkcji, między innymi poprzez rozwój wynalazczości pracowniczej i przyspieszenie wdrażania wniosków racjonalizatorskich, usprawnianie gospodarki materiałowej, oszczędniejsze zużycie surowców i materiałów, szersze stosowanie uzasadnionych technologicznie i ekonomicznie substytutów, zmniejszenie strat i odpadów materiałowych,
- systematycznej poprawy warunków socjalno-bytowych i warunków pracy załóg.

W miesiącu lipcu i sierpniu rady robotnicze i komisje problemowe wspólnie z aktywnym stowarzyszeniem naukowo-technicznych i ekonomicznych zakładu przeprowadzą szeroką i wnikliwą dyskusję, w której wyniku powinien powstać społeczny pogląd na całokształt możliwości poprawy efektywności gospodarowania w przedsiębiorstwie, pozwalający na uzupełnienie i udoskonalenie opracowanych przez dyrekcję programów. Wnioski i propozycje zgłaszane w toku dyskusji rady zakładowe i rady robotnicze powinny bieżąco przekazywać dyrekcji przedsiębiorstwa. Koordynując całokształt pracy w tym zakresie rady robotnicze powinny równocześnie zapewnić uwzględnienie wszystkich słusznych i uzasadnionych wniosków przy opracowaniu 5-letniego planu zakładu.

W rezultacie całokształtu prac przygotowawczych dyrekcje przedsiębiorstw opracują wstępny projekt planu pięcioletniego umożliwiający dokonanie selektywnego wyboru proponowanych rozwiązań i przedstawią go pod dyskusję załogi na zorganizowanych w tym celu przez ogniwo związkowe i organy samorządu robotniczego przy współudziale administracji na przełomie września i października naradach wydziałowych i zmianowych.

Przed opracowaniem ostatecznego projektu planu 5-letniego przedsiębiorstwa powinny dokonać wyboru najlepszej z kilku możliwych koncepcji, gwarantującej najbardziej racjonalne rozwiązania technologiczne, konstrukcyjne i organizacyjne, szybki wzrost wydajności pracy i preferencje ogólnogospodarcze.

W drugiej połowie października 1969 r. projekt planu 5-letniego powinien być przedstawiony do zaopiniowania konferencji samorządu robotniczego.

Jeżeli projekt planu przedsiębiorstwa nie spełni wymagań intensywnego rozwoju, zjednoczenie nie będzie uwzględniać takiego projektu i może ustalić zadania odpowiadające możliwościom zakładu i wynikające z potrzeb społeczno-gospodarczych.

Instancje związków zawodowych, współdziałając z ministerstwami i zjednoczeniami w toku prac nad organizacją kombinatów, zapewnią, aby do składu powoływanych komisji organizacyjnych włączono również przedstawicieli zarządów głównych, a w razie uzasadnionej potrzeby również zarządów okręgowych związków zawodowych.

W toku opracowania projektu planu 5-letniego kombinatu instancje związków zawodowych zapewnią pełne wykorzystanie uwag i wniosków zgłaszanych przez organy samorządu robotniczego wszystkich przedsiębiorstw wchodzących w skład kombinatu, zwracając równocześnie szczególną uwagę na wnikliwe rozpatrywanie zgłaszanych propozycji.

Projekt planu 5-letniego kombinatu powinien być do końca października br. przedstawiony do zaopiniowania na wspólnym posiedzeniu przedstawicieli KSR wszystkich przedsiębiorstw wchodzących w skład kombinatu.

* * *

Organizacje i instancje związków zawodowych oraz organy samorządu robotniczego powinny prowadzić szeroką pracę wychowawczą, wyjaśniając istotę i znaczenie pełnej realizacji uchwały II Plenum KC PZPR dla przyspieszenia wzrostu dochodu narodowego, a tym samym poziomu życia całego społeczeństwa. Temu celowi służyć powinno między innymi szeroko prowadzone przez instancje związkowe szkolenie aktywów, tematycznie związane z doskonaleniem planowania i zarządzania gospodarką narodową i usprawnieniem procesu inwestycyjnego.

Zarządy główne i wojewódzkie komisje związków zawodowych, współpracując z resortami, zjednoczeniami i prezydiami wojewódzkich rad narodowych (rad narodowych miast wyłączonych z województw) nad opracowaniem projektu planu na lata 1971—1975, uwzględniając społecznie i gospodarczo uzasadnione preferowanie rozwoju gałęzi, branż i przedsiębiorstw, powinny działać w kierunku racjonalnego wykorzystania środków przeznaczonych na ich rekonstrukcję przy równoczesnym zapewnieniu poprawy warunków pracy i warunków socjalno-bytowych załóg. Wojewódzkie komisje związków zawodowych we współpracy z prezydiami wojewódzkich rad narodowych (rad narodowych miast wyłączonych z województw) zwracać będą uwagę na pełniejsze zaspokojenie potrzeb społecznych w zakresie ochrony zdrowia, oświaty, kultury, turystyki i sportu oraz opieki społecznej w oparciu o przyznane środki. Szczególne znaczenie ma współdziałanie instancji i organizacji związkowych ze spółdzielczością mieszkaniową w zakresie pełnego i racjonalnego wykorzystania środków Zakładowego Funduszu Mieszkaniowego oraz środków resortowych na budownictwo mieszkaniowe.

Wojewódzkie komisje związków zawodowych i zarządy okręgowe związków zawodowych działać powinny w kierunku pełniejszego wykorzystania urządzeń socjalno-bytowych i realizacji inwestycji wspólnych i towarzyszących.

Niezbędne jest zwrócenie szczególnej uwagi na te elementy planu, których realizacja w latach 1971—1975 będzie miała poważny wpływ na tempo rozwoju i strukturę gospodarki po 1975 roku, a mianowicie:

- przygotowanie terenów uzbrojonych dla budownictwa przemysłowego, mieszkaniowego i usługowego,
- szkolenie kadr w zakresie specjalności niezbędnych po 1975 r.,
- rozwój produkcji rolnej w nawiązaniu do przyszłych potrzeb gospodarki narodowej,
- uwzględnienie sytuacji w zakresie siły roboczej po 1975 r. przy lokalizacji nowych zakładów.

* * *

Zarządy główne związków zawodowych odbędą posiedzenia prezydiów z udziałem przedstawicieli właściwych ministerstw i zjednoczeń, a wojewódzkie komisje związków zawodowych z udziałem przedstawicieli prezydiów wojewódzkich rad narodowych (rad narodowych miast wyłączonych z województw), na których należy omówić treść niniejszego pisma i podjąć decyzje zapewniające wykonanie zawartych w nim postanowień.

W zakładach pracy dla omówienia i podjęcia wiążących postanowień wynikających z treści pisma powinny odbyć się posiedzenia prezydiów rad robotniczych z udziałem kierownictwa przedsiębiorstw.

Prezes Rady Ministrów: *J. Cyrankiewicz*

Przewodniczący Centralnej Rady Związków Zawodowych:
I. Loga-Sowiński